

Un estiu de foc i aigua

S'ha de reintroduir la lluita contra el canvi climàtic, solapada per la crisi, en l'agenda de riscos globals

JOSEP BORRELL, president de l'Institut Universitari Europeu de Florència

EL PERIÓDICO DE CATALUNYA, 3 de setembre del 2010

Després de Copenhaguen, el canvi climàtic sembla haver desaparegut de l'agenda política internacional. Com si les proclames que advertien del gran perill que plana sobre el futur del planeta haguessin perdut la seva raó de ser davant de la falta d'acord sobre com fer-hi front. El sopor estiuenç va esborrar de l'actualitat el relatiu fracàs de la Conferència Internacional sobre el Clima celebrada a Bonn la primera setmana d'agost i preparatòria de la pròxima cimera de Cancún. Però la proliferació de catàstrofes naturals relacionades amb les alteracions climàtiques hauria de recordar-nos la seva transcendència.

Rússia es crema i el Pakistan s'ofega. A Rússia, el foc impulsat per una calor tòrrida ha destruït un milió d'hectàrees de bosc. Al Pakistan, un monsó excepcionalment violent causa inundacions que afecten una quarta part del seu territori, desplacen 15 milions de persones i provoquen una catàstrofe humanitària. Més a prop nostre, Portugal ha tornat a cremar i, més lluny, l'Índia i la Xina també pateixen inundacions mentre la sequera provoca una altra crisi alimentària a Níger.

Altres catàstrofes, com la d'Haití, ja han desaparegut de les pantalles, encara que no se n'hagin reparat les conseqüències ni complert les promeses d'ajuda fetes sota l'impacte emocional causat per la tragèdia.

És veritat que ningú pot provar que els danys causats aquest estiu pel foc i l'aigua siguin una conseqüència directa del canvi climàtic. Però els climatòlegs ens han dit que l'escalfament global «augmentarà la freqüència de temperatures extremes (com les de Rússia) i de fortes precipitacions (com les del Pakistan)». Per això, el canvi climàtic no hauria de desaparèixer de l'agenda de la governança global, després del pic d'atenció que es va aixecar a Copenhaguen i de la frustració que van causar els resultats d'aquella cita.

La crisi econòmica ha influït canviant radicalment les prioritats i concentrant l'atenció en els problemes del curt termini. A Bonn, la defensa dels interessos particulars de cada grup de països va servir per qüestionar els avanços de Copenhaguen més que per avançar cap a un acord global vinculant a Cancún. El mateix secretari general de l'ONU reconeixia des del Pakistan inundat que Cancún podria ser un nou fracàs de les negociacions climàtiques.

Estem molt, molt lluny d'aconseguir l'objectiu, assumit pe tots, de limitar l'augment de temperatura en dos graus. Els compromisos anunciats fins ara pels països industrialitzats només permetrien arribar a la meitat de la reducció de les emissions que els correspondrien. I si aquesta és la contribució a què estan disposats els principals causants del problema, és il·lusori esperar un compromís més gran dels països en desenvolupament.

Però, a més a més, tal com es va discutir a Bonn, aquests compromisos no només són insuficients, sinó que tenen trampa. O, dit d'una manera menys abrupta, els podran aconseguir sense una reducció real de les seves emissions gràcies als elements de flexibilitat que ja contenia el

Protocol de Kyoto. Per la gran quantitat de permisos d'emissió concedits a Rússia, d'acord amb la seva passada potència industrial, que pot inundar el mercat del carboni i disminuir el preu d'aquests permisos alhora que desincentivar, per tant, el desenvolupament d'energies alternatives. Pels crèdits concedits en contrapartida de la gestió de boscos, per les emissions de moment no comptabilitzades de l'aviació i pel Mecanisme de Desenvolupament Net que permet als països en desenvolupament obtenir bons de carboni finançant projectes en països en desenvolupament.

Malgrat tots els esforços, la reducció d'emissions aconseguida els últims 17 anys (1990-2007) és més aviat escassa. I les dades presentades a Bonn aporten algunes sorpreses. França, per exemple, que presumeix de la reducció d'emissions que li permet el seu gran desenvolupament nuclear, resulta que va tenir les mateixes emissions el 2007 que el 1990. Reduir les emissions un 20% els pròxims 10 anys o dividir-les per quatre el 2050 és difícil, però no impossible. Per aconseguir-ho seria necessari un preu adequadament alt dels drets d'emissió i canviar les formes de producció i consum energètic.

Però les conseqüències de les catàstrofes climàtiques no només tenen a veure amb el clima. El model de desenvolupament no només provoca el canvi climàtic, sinó que n'amplifica les conseqüències. Les dades presentades a Bonn són reveladores: 1.000 milions de persones viuen en construccions precàries situades en terrenys inestables o en zones inundables, 400 milions de persones viuen en zones costaneres de molt poca altura, en alguns casos amb el perill que es produeixin augments del nivell del mar de només alguns centímetres.

S'ha de reintroduir el canvi climàtic en l'agenda dels riscos globals. Un bon propòsit, àmpliament justificat pels desastres causats pel foc i l'aigua en el nostre plàcid estiu.